

ARAZİ KULLANIM KARARLARI ve AÇIK-YEŞİL ALAN VERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA; KIRIKKALE ÖRNEĞİ

Koray ÖZCAN

Selçuk Üniversitesi, Mühendislik-Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge
Planlama Bölümü, Konya. e-mail: kozcan @ selcuk.edu.tr.

ÖZET

Bu çalışmada Orta Kızılırmak Havzası'nın en önemli askeri ve stratejik sanayi kentlerinden biri olan Kırıkkale kentinin mevcut arazi kullanım kararları ve açık-yeşil alan verilerinin analitik çözümlenmesi yapılmıştır.

Hızlı ve plansız kentleşme sürecinde gelişen Kırıkkale kenti, son dönemde gerçekleştirilen Organize Sanayi Bölgesi kurulması, Üniversite gelişimi, Orta Anadolu Petrol Rafinerisi kurulması, Serbest Bölge kuruluş çalışmaları, Yeşil Vadi Rekreasyon ve Turizm Alanı Projesi gibi yatırımlar ve Ankara Metropolitan Alanı'na yakın konumu gibi özellikleri ile yakın gelecekteki potansiyel kentsel gelişmelere son derece açık bir yerleşmedir. Bu kapsamda kentsel nüfusun gelecekteki açık-yeşil alan gereksinimi, mevcut doğal çevrenin korunması ve geliştirilmesi, kentsel ekolojik dengenin kurulması ve kent içinde bir sirkülasyon sistemi oluşturulması büyük önem taşımaktadır.

Bu çalışma ile Kırıkkale kentinin mevcut açık-yeşil alan verileri değerlendirilerek, kent nüfusunun sosyal, ekonomik ve kültürel yapısı ile kentin fiziki mekan özellikleri kapsamında, sağlıklı ve yaşanabilir bir kentsel çevre oluşturulabilmesi için yeni bir kentsel açık-yeşil alan sistemi kurulması ve geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kırıkkale, Açık-Yeşil Alan, Sirkülasyon Sistemi.

A STUDY ON THE EVALUATION OF OPEN-GREEN SPACE DATA AND EXISTING LAND USE DECISIONS FOR KIRIKKALE

ABSTRACT

In this study, existing land use decisions and open-green space data for Kırıkkale, an important military and strategical industry cities of Middle Kızılırmak Basin, are analysed.

Kırıkkale has urbanized rapidly and spontaneously, and still, there is a high potential for development; particularly taking into consideration large investments like Organized Industrial Estate, Middle Anatolian Petroleum Refinery, Free Zone Project, Green Valley Recreation and Tourism Project and Kırıkkale University. In this context, planning decisions concerning open-green space requirements, the protection, preservation and development of natural environment, the improvement of urban ecological balance and the provisions of a coherent circulation system have great importance.

In this study it is claimed that, in order to reach a healthy, sustainable and livable city, a new urban open-green space system must be developed, considering the existing open-green space data, socio-economic and cultural structure and the spatial characteristics of the city.

Key Words: Kırıkkale, Open-Green Space, Circulation System.

1. GİRİŞ

Bu araştırma yenilenen ve öncelikleri değişen dünya düzenine dayalı olarak gelişen ve dönüşen kentsel nüfusun istek ve eğilimlerinin mekansal yansımaları boyutunda; Anadolu'nun hızla büyüyen sanayi kentlerinden biri olan Kırıkkale kentinin ampirik veriler ve harita ya da planlar yardımıyla kentsel arazi kullanım kararları ve açık-yeşil alan verilerini değerlendirerek, kentsel açık-yeşil alan sistemi kurulabilmesine dönük çözüm önerilerini ortaya koymayı amaçlamaktadır [1].

Bu çalışmada Kırıkkale kentinin seçilmesinin nedeni; tarihsel bir yerleşim kökenine dayanmadan, sosyal ve kültürel boyutta mekansal yansıma ya da gelişmeler öngörülmeden, tamamen otonom sanayi yatırım kararları ile kurulan ve hızlı sanayileşme sürecine bağlı olarak aşırı nüfus artışı ve kentleşme-kentlileşme talepleri ile karşı karşıya kalan bir Orta Anadolu kenti olmasından öte; ülkesel ve bölgesel ölçekte Orta Anadolu Petrol Rafinerisi,

Organize Sanayi Bölgesi, ve Serbest Bölge gibi sanayi, Kırıkkale Üniversitesi gibi eğitim ve Yeşil Vadi Turizm ve Rekreasyon Alanı Projesi gibi rekreasyonel yatırımlara mekan olması ve Ankara_Metropolitan Alanı'na olan ulaşılabilirliği ile yakın gelecekte kentsel gelişmelere son derece açık bir yerleşme potansiyeline sahip olmasındır.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Kırıkkale kentinin mevcut arazi kullanım kararlarının kentsel alanlar için önemli bir sirkülasyon ve rekreasyon potansiyeli niteliği taşıyan açık-yeşil alanlar üzerindeki baskı, eğilim ve yönlendirici etkilerinin belirlenebilmesi ve gerekli çözüm önerilerinin saptanabilmesi için iki temel yöntem kullanılması öngörülmüştür:

- I. Gözlem ve tespitte dayalı araştırma ve mekan çözümlenmeleri,
- II. Halihazır harita ve imar planlarının incelenmesi

Bu sistematik içinde; gözlem ve tespit çalışmalarına dayalı olarak 1/1.000 ölçekli halihazır harita ve imar planlarından ölçümler yoluyla elde edilen sayısal verilere dayanılarak, kentin alansal veya mekansal yapı çözümlenmeleri yapılarak, kentin mevcut arazi kullanım durumu ortaya konmuştur (Tablo 1). Bu sistem yaklaşımı içinde; kentin gelecekteki açık-yeşil alan sisteminin; doğal potansiyeller ve mekansal öncelikler çerçevesinde kentin sosyal-kültürel-ekonomik yapı ile nüfusun istek ve eğilimleri de dikkate alınarak geleceğe dönük planlama, rehabilitasyon ve uygulama çalışmalarının ilkeleri belirlenmiştir.

3. KURAMSAL ÇERÇEVE

20. yüzyıl ile birlikte ortaya çıkan yeni teknolojik gelişmeler; iletişim ve bilgi işlem ağları ile üretim ölçeklerindeki farklılaşmalar, sermayenin ulus-devlet sınırlarını aşarak uluslararası boyut kazanması, küreselleşme-yerelleşme kavramları ile yerel yönetim ve özelliklerin ön plana çıkması ile toplumsal ve kültürel yapı dönüşümleri sonucu kentsel ölçekli ekonomilerin önemi artmış ve "kentlerin rekabeti" kavramı gündeme gelmiştir [2]. Bu gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan sürdürülebilir kalkınma modeli ile önem kazanan çevre olgusu ve bilinci özellikle kentsel alanlarda kentsel nüfusun sağlıklı ve yaşanabilir bir ekolojik ortam içinde rekreasyonel eylemlerini gerçekleştirebileceği kent içi ve kent dışı açık-yeşil alanlar kurgulanması, mevcut ekolojik, tarihi ve kültürel yapı potansiyellerinin korunması ve geliştirilmesi ön plana çıkmıştır [3].

Uluslararası platformda çevre kavramının gündeme gelmesi ile çevre tahribatının önlenmesi, doğal çevre ve ekolojik yaşama ortamlarının korunması ve yaşatılması yönündeki faaliyetlerin yoğunlaşmasının bir ürünü olarak;

UNESCO, UNICEF, HABITAT gibi uluslararası organizasyonlar tarafından Dünya Doğal ve Kültürel Mirası Koruma Alanlarının saptanmasıyla çevre kavramı ulusal platformlara indirgenmiştir.

Tablo 1. Kırıkkale Mevcut Kentsel Arazi Kullanım Dağılımı [1]

ARAZİ KULLANIM BİÇİMLERİ	ALAN (Ha)
KONUT ALANI	2907.80
TİCARET ALANI	69.90
Merkezi İş Alanı	13.85
İkinci Derece Merkez Alanı	55.45
EĞİTİM TESİS ALANLARI	84.75
Yuva-Kreş-Ana Okulu	4.60
İlköğretim Tesis Alanı	42.70
ORTA ÖĞRETİM TESİS ALANI	37.10
SAĞLIK TESİS ALANLARI	14.90
Hastane Tesis Alanı	4.20
Sağlık Ocağı-Dispanser Tesis Alanı	10.70
RESMİ KURUM TESİS ALANLARI	25.40
DİNİ TESİS ALANLARI	8.80
SOSYAL-KÜLTÜREL TESİS ALANLARI	10.60
AÇIK-YEŞİL ALANLAR	306.30
Çocuk Bahçesi+Park Alanları	211.25
Spor Tesis Alanı	23.25
Ağaçlandırma Alanları	16.85
Mezarlık Alanları	8.30
Rekreasyon Alanları	29.25
Koruma Bandı	1.70
Diğer Açık-Yeşil Alanlar	15.70
ULAŞIM TESİS ALANLARI	588.20
SANAYİ TESİS ALANLARI	324.30
KONUT DIŞI KENTSEL ÇALIŞMA ALANLARI	14.20
ASKERİ ALANLAR	1.40
TOPLAM YERLEŞİM ALANI	4356.20

Bu global gelişmelerin yerel bazda mekansal izdüşümleri olarak; kentsel alanlarda kent nüfusuna hizmet edecek, sağlıklı ve yaşanabilir bir kentsel çevrenin kurgulanması ile kentsel ya da kırsal doğal yaşama ortamlarının rasyonel kullanımlarını sağlayacak kentsel ve bölgesel ölçekli açık-yeşil alan ya da rekreasyon sistemleri kurulması yönünde uygulama ve planlama çalışmaları öncelik kazanmıştır.

4. MEKANSAL ÇERÇEVE

Kırıkkale kenti yerleşme düzeni; kuzey-güney aksı boyunca birbirini takip eden vadiler zinciri ve 1. derece deprem bölgesinde olması gibi topografik ve jeolojik yapı gibi fiziki koşullar ya da planlama ve uygulama çalışmaları gibi yönetsel kararlar dışında, hızlı sanayileşmenin çektiği göç ile gelen nüfusun istek ve eğilimlerine dayalı yerleşme taleplerinin mekansal yansımaları olarak gerçekleşen plansız gelişmelerle biçimlenmiştir.

Dolayısıyla; hızlı sanayileşme ile kırsal kimlikten, kırsal alanları tüketerek kentsel kimliğe geçiş yapan hemen tüm gelişmekte olan ülke kentlerinde gözlemlendiği gibi Kırıkkale kenti de gerek yerel yönetim örgütünün denetim mekanizmalarındaki bozukluk ya da yetersizlikler gerekse göçle gelen beklenmedik nüfusu yerleştirme organizasyon ve politikalarının olmamasına dayalı olarak plansız kentleşmenin mekansal ürünü olan yağ lekeli formunda gelişme eğilimindedir.

5. ÇÖZÜMLEMELERE GİRİŞ

Bu kuramsal ve mekansal çerçevede kapsamında; Cumhuriyetin kurulmasını takiben 1925 yılında 12 haneli bir köy iken, İmâlat-ı Harbiye ya da silah sanayinin kurulması ile hızlı bir sanayileşme ve kentleşme sürecine giren Kırıkkale; 1929 yılında bucak, 1939 yılında belediye ve 1989 yılında da vilayet statüsüne kavuşmuştur [4]. Günümüzde 200.000'e yaklaşan nüfusu ile Türkiye'nin en önemli askeri ve stratejik sanayi tesislerinden MKEK Silah Fabrikaları ile TÜPRAŞ Rafinerisi gibi ülkesel ölçekte askeri ve stratejik sanayi tesislerini bünyesinde barındıran, 1995 yılı itibarıyla Sanayi Kuşağı içine alınmasıyla kurulan Organize Sanayi Bölgesi ve fizibilite çalışmaları süren 2. Organize Sanayi Bölgesi, kuruluş aşamasındaki Serbest Bölgesi, gelişmekte olan Kırıkkale Üniversitesi ve hem kentsel ve hem de bölgesel ölçekte rekreasyon ve turizm potansiyeline sahip Yeşil Vadi Turizm ve Rekreasyon Alanı Projesi ve Ankara-Samsun Otoyolu Projesi gibi ülkesel boyutta ulaşım yatırımları ile Kızılırmak Havzası'nın yüksek gelişme potansiyeline sahip önemli sanayi kentlerinden biri konumundadır [5].

Ancak kentleşme üzerine etkilerinin öngörülmeden tamamen merkezi yönetim kararlarıyla ivme kazandırılan sanayileşmenin, kentsel mekanlar üzerindeki izdüşümü; kentsel rant artışı, artan yapı yoğunlukları ve plansız kentsel gelişmeler olmuştur. Öte yandan; kırsal ve kentsel nüfusun sosyal ve kültürel boyuttaki ikilemelerine bağlı olarak; tam anlamıyla şantiye şehir modeli görünümüne bürünen kent, sanayi yatırımları ile artan iş potansiyellerinin sürüklediği bir çekim merkezi olarak, hızlı iç göç ve kentleşme-kentleşme değişim-dönüşüm sürecine girmiştir. Bu süreçte; kentin mevcut ya da potan-

siyel açık-yeşil alanları niteliğinde olan ve kentli nüfusun kırsal kökeninden gelen bir alışkanlığın ya da bağlılığın mekansal uzantısı olan kent çeperlerindeki hafta sonu ya da gününbirlik rekreasyon işlevi niteliğindeki bağ, bahçe ve meralar, arsa ve arazi spekülasyonları baskısı sonucu tamamen rantçı bir anlayışla, hisseli bölüntü ya da kaçak yapılaşmalar yoluyla hızla tüketilmeye başlamıştır.

Öte yandan kentin yakın çevresinde yer alan ve gelecekte kent için potansiyel gelişme alanları niteliği taşıyan geniş tarımsal art bölgede yer alan kırsal yerleşmelerin, siyasal gelecek kaygılarının güdümü altında yönetsel yapı olarak kentten özerk, biçimde belde ya da ilçe belediye kurumları halinde örgütlenerek kentleşme sürecine katılmasıyla, Kırıkkale kentinin potansiyel gelişme alanları da sınırlanmıştır. Bu gelişmelere yaklaşık 30 yıl öncesine tarihlenen imar planlama ve uygulama çalışmalarının; kentsel arazi kullanımları, gelişme eğilim ve potansiyelleri ve kentsel nüfus stratejileri gibi kentin geleceğine dönük rasyonel kararların yetersiz kalmasına dayalı olarak, bugün için kentin ekolojik çevre ve açık-yeşil alan sistemine dönük çözümler üretilememiştir [6].

6. SONUÇ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Kırıkkale kenti mevcut arazi kullanım ve açık-yeşil alan verilerinin ampirik veriler ve haritalar gibi görsel kaynaklar kullanarak değerlendirmeyi ve geleceğe dönük çözüm önerileri sunmayı amaçlayan bu araştırma bulgularına göre; sahip olduğu kentsel ve bölgesel ölçekli işlevler ve doğal potansiyeller kapsamında, kent nüfusunun istek ve eğilimlerini dikkate alan, kent için ekolojik ve klimatolojik açıdan sağlıklı bir ortam oluşturmanın yanı sıra kent nüfusunun sosyal-kültürel gereksinimlerine de cevap verebilecek nitelikte bir açık-yeşil alan modeli/sistemi kurulması gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Buradan hareketle, Kırıkkale kenti açık-yeşil alan sisteminin planlama, rehabilitasyon ve uygulama sorunlarına dönük çözüm önerilerinin, kurumsal entegrasyon, mali destek ya da teşvik ve yerel bilinç ve örgütlü katılım çerçevesinde, kentsel planlama sürecinde alınması gerekli kentsel ya da bölgesel ölçekli kararların kentsel ve bölgesel yatırım kararlarına dayalı yönetim ve kentsel mekana yansımalarına dayalı olarak planlama olmak üzere iki boyutta ele alınması öngörülmüştür:

Yönetim boyutunda;

- Kızılırmak havzasında açık-yeşil alan eylemlerinin geliştirilmesi ve düzenlenmesine dönük olarak, mevcut Yeşil Vadi Projesi'nin uygulamaya geçirilebilmesi için gerekli olan mali ve idari sorunların çözümünde,

Kırıkkale ve ilgili çevre belediye örgütlerini de kapsayan bir koordinasyon merkezi bünyesinde ortak bir yönetim planı hazırlanmalı ve kurumlar arası eşgüdüm sağlanmalıdır.

- Kentteki doğal kaynaklar ile mevcut açık-yeşil işlev alanları boyutunda gelecekteki potansiyel kentsel gelişmeler ve çevresel etkilerinin öngörülmesine dönük olarak teknik yönden üniversite ve mali yönden yerel ve merkezi yönetim desteğinde Kentsel Açık-Yeşil Alanlar Envanteri hazırlanmalıdır.
- Kentte kurulacak açık-yeşil alan sirkülasyon sistemi için; öncelikle kent nüfusunun istek ve eğilimlerini dikkate alan bir açık-yeşil alan anketi uygulanmalı, kentteki mevcut açık-yeşil alanların niteliksel ve niceliksel sorunları belirlenerek ve kent nüfusunun açık-yeşil alan öncelikleri saptanmalıdır. Belediye ve Valilik gerek finansal gerekse işgücü açısından eşgüdüm içerisinde hareket ederek, kent nüfusunun sağlıklı ve yaşanabilir bir ortam içinde yaşamasını sağlamaya dönük bu çalışmaların gerçekleşmesine destek olmalıdır. Ayrıca bu kapsamlı çalışmada Kırıkkale Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi Ziraat Fakülteleri başta olmak üzere diğer kurum veya kuruluşlardan ve konu ile ilgili üniversitelerin farklı disiplinlerinden planlama ve projelendirme aşamalarında öneriler alınmalıdır.
- Kırıkkale kenti mevcut açık-yeşil alan değerlerinin nüfusa göre dağılımının belirlenmesine dönük olarak yapılan sayısal çözümlerlerde, kent bütününde yer alan açık-yeşil alanların kişi başına değerler kapsamında 15 m²/kişi gibi imar mevzuatında öngörülen kentsel alan standartlarının oldukça üzerinde bir düzeyde olmasına karşılık (Tablo 2), kentteki gerçekleştirilmiş ya da kullanıma açılmış açık-yeşil alanlar, toplam açık-yeşil alanların sadece % 15'ini oluşturduğu belirlenmiştir (Tablo 3). Dolayısıyla planlama ya da uygulama sorunlarından kaynaklanan sorunlara dayalı olarak açık-yeşil alan kullanımına ayrılmış olmasına rağmen, gerekli yasal düzenlemeler yapılmayan ve kamuya aktarılamayan özel mülkiyetteki alanların mülk sahipleri ile anlaşma yoluna gidilerek, gerekirse takas, trampa, 18. madde uygulaması ya da kamulaştırma yöntemleri gibi uygulama araçları kullanılarak kamuya aktarılması sağlanmalıdır.
- Kırıkkale kenti mevcut imar planında kent nüfusunun gereksinimleri kapsamında yaklaşık 23.25 ha spor tesis alanı ayrılmış olmasına karşılık, yukarıda açıklanan planlama ya da uygulamadan kaynaklanan sorunlara dayalı olarak gerekli kamulaştırma işlemleri gerçekleştirilemediğinden sadece 7.90 ha spor tesis alanı kullanıma açılabilmiştir (Tablo 4). Dolayısıyla kent nüfusunun sportif faaliyetlerine cevap verebilecek nitelikte ve mevcut kentsel açık-yeşil alan sistemiyle bütünleşmiş açık veya kapalı, semt ya da mahalle ünitelerine hizmet verecek kentsel spor alanları oluş-

turulmalı, gerekirse eğitim tesisleri bahçeleri bu amaçlar için kullanılmalıdır.

- Kent bütününde mevcut orman alanları ve tarımsal alanlar üzerindeki yapılaşma tehdidi ve kentsel arsalarla dönüşüm baskısı ile erozyona maruz alanların ıslah edilmesi kapsamında; Kırıkkale Valiliği bünyesinde Orman ve Tarım İl Müdürlükleri tarafından başlatılmış olan ağaçlandırma çalışmaları, kentsel gelişme alanları boyutunda yerel yönetimin katılımı ile yönlendirilmelidir.
- Kent içinde özellikle Kızılırmak havzasının doğal flora ve fauna zenginliğine bağlı olarak; ilginç ve özgün flora ve fauna türlerinin korunması, yaşatılması, geliştirilmesi ve öğrencilere tanıtılması amaçlarıyla ekolojik park kapsamı içinde botanik ve hayvanat bahçeleri kurulmalıdır.
- Kent çevresinde yer alan tarımsal alanlarda; verimliliği arttırmak, tarım alanlarının kentleşme talepleri ile tahrip edilmesini önlemek ve yeni tarımsal üretim modelleri gelişimini sağlamak amaçları ile Tarımsal Araştırma ve Geliştirme Merkezi kurulmalıdır.
- Planlama boyutunda;
- Kırıkkale kent merkezi ve yakın çevresinde yer alan ve Kırıkkale Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü'nce düzenlenerek, periyodik bakım programı kapsamına alınmış 15 park ve 1 sera ile Bahşılı Belediyesi sınırları içinde yer alan, ancak işletmesi Kırıkkale Belediyesi'nce yapılan Celal Bayar Parkı başta olmak üzere kentsel açık-yeşil alanlar bakımsızlık ve fonksiyonsuzluk ya da tasarımdan kaynaklanan eksiklikler nedeniyle tanımsız kalarak çöküntü alanı haline gelmiştir (Tablo 5). Bu kapsamda kent parkları peyzaj mimarlığı, şehircilik ve mimarlık ilkeleri ile nitelik ve nicelik yönünden ıslah edilerek, yeniden düzenlenmeli ve işlevsel duruma getirilmelidir.
- Kent içinde yer alan ve tamamen birbirinden kopuk çocuk bahçesi, park, spor alanları gibi kentsel açık-yeşil alanlar, doğal veriler göz önüne alınarak kentsel sirkülasyon ve açık-yeşil alan sistemi kurgulanabilmesine dönük olarak, yaya yolları düzenlemeleri, yol kenarı ağaçlandırmaları ve kentsel mobilyalar kullanımı ile bütünsel bir sistem yaklaşımı kapsamında yeniden düzenlenmeli ve ilişkilendirilmelidir.
- Kent içinden geçen karayolu ve demiryolu sirkülasyon alanları boyunca gerek yaya gerekse araçlı trafiğin güvenli geçişlerini sağlamak, trafik akışına bağlı gürültü ve çevre kirliliğini önlemek ve kent içinde sürekli bir yeşil doku sağlamak amacıyla, bitkilendirme ve ağaçlandırma çalışmaları yapılarak yeşil bant oluşturulması gereklidir.
- Kentin jeolojik, hidrojeolojik ve hidrolojik yapısı analiz edilerek, mevcut yeraltı su seviyesi yüksek alanlar, kuru dere yatakları ve su havzaları niteliğindeki alanlar belirlenmeli, heyelan ya da erozyona maruz

alanlarda yapılaşma yasağı getirilmeli ve bu tür alanlar salt açık-yeşil alan kullanımına ayrılarak, rehabilite edilmelidir.

- Kent içinde fuar ve rekreasyon alanı gerekli fiziki düzenleme çalışmaları yapılarak faaliyete geçirilmeli ve kent nüfusunun kent içi rekreasyonel eylemlerine cevap verebilecek nitelikte fonksiyonlarla donatılmalıdır
- Kent içinde yer alan ve kenti batı, güney ve kuzeyden kuşatan yaklaşık 8.30 Ha alana sahip mezarlık alanları (Tablo 6); kent ekolojisi açısından kent içi yeşil yüzeylerin artırılması kapsamında yeşil kuşak içine alınarak yerleşim alanlarından fiziki olarak ayrılmalı ve mezarlık alanları içinde ağaçlandırma ve düzenleme çalışmaları yapılmalıdır.
- Kent imajı kavramını oluşturabilmek için: kentsel anlamda imaj ya da nirengi potansiyeli olan kent meydanı, kent girişi veya anıtsal nitelikli yapılar çevresinde kentsel mobilyalar ya da tasarım elemanları kullanılarak, gerekli peyzaj ve kentsel tasarım çalışmaları yapılmalıdır.
- Kent merkezi içerisinde yer alan yayalaştırma bölgesi düzenlemesi yapılmasına rağmen iyi tanımlanamadığı için bugün görsel ve estetik açıdan çöküntü alanı konumundadır. Bu alanda hızla yeni düzenleme çalışmalarına gidilerek, alana fonksiyonel bir nitelik verilmelidir. Bu amaçla alanın ticaret potansiyeli ve hareketliliği kapsamında; farklı zemin kaplamaları ile döşenmiş yürüyüş yolları, bitki ve su elemanları ile kentsel mobilyalar kullanılarak peyzaj tasarım alanları oluşturulmalıdır.

Tablo 2. Türkiye’de Açık-Yeşil Alan Kabulleri [7]

YERLEŞME BÜYÜKLÜĞÜ (NÜFUS)	AÇIK-YEŞİL ALAN (M ² /Kİ)
0-15.000	10.00
15.000-45.000	10.00
45.000-100.000	10.00
100.000+	10.00

Tablo 3. Mevcut Kentsel Açık-Yeşil Alanların Gerçekleşme Oranı [1]

KULLANIM TÜRÜ	MEVCUT	GERÇEKLEŞMEMİŞ	ALAN (Ha)
Çocuk Bahçesi+Park	13.52	197.73	211.25
Spor Tesis Alanları	7.90	15.35	23.25
Rekreasyon Alanları	-----	29.25	29.25
Mezarlık Alanları	8.30	-----	8.30
Ağaçlandırma Alanları	-----	16.85	16.85
Koruma Bandı	-----	1.70	1.70
Diğer	15.70	-----	15.70
TOPLAM	45.42	260.88	306.30
m ² / kişi	2.20	12.80	15.00
Toplam (%)	15	85	100

Tablo 4. Kırıkkale Kenti Spor Tesis Alanları Alansal Dağılımı [1]

SPOR TESİSİ ADI	ALAN (Ha)	
	Gerçekleşmiş	Gerçekleşmemiş
Fikret Karabudak Stadyumu	-----	3.00
Başpınar Şehir Stadyumu	-----	4.90
Semt Spor Sahaları	15.35	-----
TOPLAM	23.25	7.90

Tablo 5. Kırıkkale Kenti Düzenlenmiş Park Alanları Dağılımı [1]

Park Adı	Alan (m ²)
Adnan Menderes Parkı	5.000
Ağabey Pehlivanlı Parkı	3.500
Atatepe Dinlenme Parkı	58.00
Atatürk Parkı	4.380
Güzeltepe Parkı	2.200
Hüseyin Kâhya Parkı	3.500
Kaletepe Parkı	33.500
Kimeski Parkı	2.300
Cumhuriyet Meydanı Parkı	6.500
Mehmet Akif Parkı	600
Hasan Polatkan Parkı	600
Paşa Cebeci Parkı	4.900
Şehit Ramazan Bekâr Parkı	2.700
Yunus Emre Parkı	2.260
50. Yıl Parkı	2.260
Belediye Sera	3.000
TOPLAM	135.200

NOT: Yaklaşık 5 Ha alan üzerine kurulu Celal Bayar Rekreasyon ve Eğlence Parkı; Kırıkkale Belediyesi tarafından işletilmekte olup Bahşılı Belediyesi sınırları içinde yer aldığından, Kırıkkale kenti toplam park alanları değerlendirmesine dahil edilmemiştir.

Tablo.6. Kırıkkale Kenti Mezarlık Alanları Alansal Dağılımı [1]

Mezarlık Adı	Mevkii	Alan (Ha)
Yahşihan	Yenimahalle	3.30
Kırık	Kaletepe	3.20
Yuva	Yuva	1.50
Şehitlik	Kızılırmak	0.30
TOPLAM	-----	8.30

KAYNAKLAR

1. Özcan K., Kırıkkale Kenti Mevcut Alan Kullanım Kararları ve Açık-Yeşil Alan Verilerinin Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, (2000).
2. Eraydın A., Post Fordizm, ODTÜ Yayınları, Ankara, (1992).
3. Erkan H., Bilgi Toplumu ve Ekonomik Gelişme, Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara, (1997).
4. Kozlu C., Vizyon Arayışları ve Asya Modelleri, Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara, (1994).
5. Atwell K., The Ecological Potential of Urban Open Spaces, Urban Ecology, VII. Conference on Urban and Regional Research, Ankara, (1992).
6. Naisbitt J., Aburdene P., Megatrends 2000, Büyük Yönelimler, çev: E Güven, Form Yayınları, İstanbul, (1990).
7. Drucker P.F., Yeni Gerçekler, çev: B. Karanakçı, Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara, (1993).
8. Anonim, Kırıkkale İl Yıllığı, Kırıkkale Valiliği Yayınları, Kırıkkale, (1999).
9. Anonim, Kırıkkale İli Kalkınma Projeleri (1997-2000), Kırıkkale Valiliği Yayınları, Kırıkkale, (1997).
10. Anonim, Kırıkkale Ana İmar Planı Açıklama Raporu, İller Bankası, Ankara, (1972).
11. Resmi Gazete, İmar Kanununda Değişiklik Hakkında, (23804), Ankara, (1999).